

POLTAVA UNIVERSITY OF
ECONOMICS AND TRADE

СУЧАСНІ ТРЕНДИ І СТРАТЕГІЧНІ ІМПЕРАТИВИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВИХ ВІДНОСИН

ЗБІРНИК ТЕЗ

І Міжнародного науково-практичного Форуму

(м. Полтава, 23–24 грудня 2024 року)

ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ

Полтава
2025

ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ (ПУЕТ)

**СУЧАСНІ ТРЕНДИ І СТРАТЕГІЧНІ
ІМПЕРАТИВИ РОЗВИТКУ
СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВИХ ВІДНОСИН**

ЗБІРНИК ТЕЗ

І Міжнародного науково-практичного Форуму

(м. Полтава, 23–24 грудня 2024 року)

*За загальною редакцією
д-ра екон. наук, професора Т. А. Костишиної*

**Полтава
ПУЕТ
2025**

УДК 331.1:005.21(043.2)
С91

Розповсюдження та тиражування без офіційного дозволу Полтавського університету економіки і торгівлі ЗАБОРОНЕНО

Редакційна колегія:

Т. А. Костишина, д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри управління персоналом, економіки праці та економічної теорії Полтавського університету економіки і торгівлі.

Сучасні тренди і стратегічні імперативи розвитку соціально-
С91 трудових відносин : збірник тез І Міжнародного науково-практичного Форуму (м. Полтава, 23–24 грудня 2024 року) / за заг. ред. Т. А. Костишиної. – Полтава : ПУЕТ, 2025. – 168 с. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM). – Текст укр. мовою.

ISBN 978-966-184-482-6

У збірнику подано матеріали І Міжнародного науково-практичного Форуму, який відбувся у Полтавському університеті економіки і торгівлі. Форум проведено в межах науково-дослідних тем кафедри управління персоналом, економіки праці та економічної теорії «Формування інституціонального середовища соціально-економічних систем» (ДР № 0112U007768), «Ефективність інвестицій в людський капітал на підприємствах в сучасних умовах» (ДР № 0112U001077). Для науковців, викладачів, аспірантів, студентів закладів вищої освіти, усіх, хто цікавиться питаннями теорії і практики розвитку соціально-трудових відносин.

УДК 331.1:005.21(043.2)

Матеріали друкуються в авторській редакції мовою оригіналів.

За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідальні автори.

ISBN 978-966-184-482-6

© Полтавський університет
економіки і торгівлі, 2025

СПІВОРГАНІЗАТОРИ

Полтавський університет економіки і торгівлі
Інститут демографії та проблем якості життя НАН України
Інститут економіки промисловості НАН України
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана
Запорізький національний університет
Донецький національний університет імені Василя Стуса
Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця
Західноукраїнський національний університет
Хмельницький національний університет
Черкаський національний університет
імені Богдана Хмельницького
Центральноукраїнський національний
технічний університет
Університет «Крок»
Universitat Politècnica de València, Іспанія
ISMA University of Applied Sciences, Латвія
Відділення національної служби посередництва і
примирення в Полтавській області
Агенція регіонального розвитку Полтавської області
«Офіс євроінтеграції»
Громадська організація «Інститут якості трудового життя»

ЗМІСТ

Дороніна О. А.

Європейські практики соціально-економічної інклюзії 9

**Полякова-Нестеренко О., Сторожук В. П., Костишина Т. А.,
Череп А. В., Костишина А. І.**

Інклюзивний розвиток національної економіки як
ефективна складова політики економічного зростання 12

Курило І. О.

Сучасні особливості зайнятості українців
у Чеській Республіці..... 15

Лопушняк Г. С.

Сучасні підходи до регламентування
трудових відносин в ЗВО..... 18

Петрова І. Л., Берестов О. М.

Використання інструментів штучного
інтелекту в маркетинговій діяльності..... 21

Андрієнко А.

Розвиток соціально-трудових відносин як
передумова підвищення трудової мотивації..... 23

Безрідний М. О., Закладний Р. О.

Трансформація соціально-трудових відносин
виклики сучасності та стратегічні орієнтири..... 25

Бурлака О. С.

Мотиваційна політика як ключовий
чинник командоутворення в ІТ-компаніях 28

Головко Л. В., Сіренко Ю. В., Головко Т. В.

Кваліфікаційні центри як
інструмент інтеграції освіти в Україні 31

Гуртовий І. Р., Шишов Г. О.

Актуальність та стратегічні завдання розвитку соціально-
трудових відносин в умовах відновлення України 33

Думанська В. П.

Доцільність монетарного пронаталізму
у повоєнному демографічному відновленні України 36

ІНКЛЮЗИВНИЙ РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ ЯК ЕФЕКТИВНА СКЛАДОВА ПОЛІТИКИ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ

О. Полякова-Нестеренко, *д-р філол. наук, доцент кафедри прикладної лінгвістики*

Політехнічний університет, м. Валенсія, Іспанія;

В. П. Сторожук, *канд. екон. наук, доцент ISMA, Латвія;*

Т. А. Костишина, *д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри управління персоналом, економіки праці та економічної теорії*

Полтавський університет економіки і торгівлі;

А. В. Череп, *д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку*

Запорізький національний університет;

А. І. Костишина, *асистент кафедри управління персоналом, економіки праці та економічної теорії*

Полтавський університет економіки і торгівлі

В умовах повномасштабної війни інклюзивний розвиток національної економіки набуває особливої актуальності як стратегічний напрям відновлення та трансформації соціально-економічної системи. Війна не лише спричиняє значні втрати у фізичному капіталі та інфраструктурі, а й поглиблює соціальну нерівність, ускладнює доступ до економічних ресурсів широких верств населення, зокрема вразливих груп – осіб з інвалідністю, внутрішньо переміщених осіб, ветеранів, жінок, дітей та людей похилого віку.

Інклюзивний розвиток орієнтований на забезпечення рівного доступу до економічних можливостей, справедливого розподілу доходів та соціального захисту, що є критично важливим у післякризовий період. Формування інклюзивної економіки в умовах війни дозволяє:

1. Забезпечити соціальну стабільність – шляхом активної інтеграції постраждалих груп у систему зайнятості, освіти, підприємництва.

2. Мобілізувати людський капітал – через розширення можливостей участі громадян у відновленні та розвитку країни.

3. Зміцнити національну згуртованість – сприяючи формуванню спільного бачення майбутнього і відчуття включеності у процеси трансформації.

4. Запобігти економічній маргіналізації окремих регіонів чи соціальних груп, що особливо актуально в умовах воєнної дезінтеграції територій.

5. Підвищити ефективність відбудови – шляхом використання принципів соціальної справедливості, сталості та інноваційного розвитку.

У період післявоєнної відбудови інклюзивний підхід до економічного розвитку є не лише гуманітарним імперативом, а й основою довгострокової стійкості економіки. Це вимагає оновлення державної політики у сфері зайнятості, соціального забезпечення, регіонального розвитку, інвестиційної підтримки малого та середнього бізнесу з фокусом на участь усіх верств населення у відновлювальних процесах.

Таким чином, інклюзивний розвиток в умовах війни – це не опція, а необхідність для формування життєздатної, соціально орієнтованої та конкурентоспроможної економіки майбутнього.

Інклюзивний розвиток – це така модель економічного зростання, яка:

- забезпечує вигоди для всіх верств населення, а не лише для окремих груп;
- зменшує нерівність, підтримує соціальну справедливість і рівний доступ до ресурсів;
- включає широке коло учасників – малий бізнес, регіони, вразливі групи, молодь, людей з інвалідністю тощо;
- передбачає інвестиції в освіту, охорону здоров'я, інфраструктуру та розвиток людського капіталу.

Основними характеристиками інклюзивного розвитку є такі:

- економічне зростання та соціальна справедливість;
- залучення до ринку праці широких груп населення;
- підтримка малих та середніх підприємств;
- рівний доступ до послуг та можливостей;
- участь громад у прийнятті рішень.

Наприклад, у країнах Північної Європи інклюзивний розвиток поєднує конкурентоспроможну економіку з високим рівнем соціального захисту, освіти і доступу до інновацій.

Соціальна справедливість у контексті інклюзивного розвитку національної економіки в умовах війни та післявоєнного від-

новлення виступає ключовим принципом, що визначає характер і спрямованість економічної та соціальної політики. Її сутність полягає у забезпеченні рівних можливостей для всіх громадян незалежно від їхнього соціального статусу, фізичних можливостей, регіонального походження чи наслідків, спричинених воєнними діями.

У контексті інклюзивного розвитку соціальна справедливість означає:

- рівноправний доступ до ресурсів і можливостей – забезпечення справедливого доступу до освіти, медицини, праці, житла, соціального захисту, фінансових і підприємницьких ресурсів для всіх громадян, включаючи постраждалих від війни;

- компенсацію структурних втрат і підтримку вразливих верств населення – реалізацію політик, спрямованих на подолання бідності, безробіття, дискримінації та соціального виключення осіб, які зазнали негативного впливу війни (ветерани, переселенці, особи з інвалідністю, жінки з дітьми тощо);

- залучення громадян до прийняття рішень – створення умов для участі різних соціальних груп у плануванні, реалізації та моніторингу політик відновлення, що сприяє формуванню відповідального громадянського суспільства та зміцненню довіри до держави;

- регіональну рівновагу та подолання територіальної нерівності – спрямування ресурсів на відбудову найбільш постраждалих регіонів, розвиток депресивних територій, стимулювання місцевих економік із урахуванням специфіки та потреб громад;

- моральну і правову відповідальність держави – за справедливий розподіл тягаря війни та відновлення, включно з прозорістю у витрачанні коштів, реабілітацією постраждалих, доступом до правосуддя та захистом прав людини.

Таким чином, соціальна справедливість в умовах війни та післявоєнного відновлення – це не лише питання етики, а фундаментальна умова для стійкого інклюзивного розвитку. Вона формує довгострокову довіру до держави, зміцнює соціальну згуртованість і забезпечує сталий рух країни до відновлення, економічного зростання та європейських цінностей. Разом з тим, інклюзивний розвиток – це стратегія, яка не просто генерує ВВП, а забезпечує якісне, справедливе і всеосяжне зростання, що робить економіку стійкою в довгостроковій перспективі.

Список використаних джерел

1. Базилюк А. В. Інклюзивне зростання як основа соціально-економічного розвитку / А. В. Базилюк, О. В. Жулин // Економіка та управління на транспорті. – 2015. – Вип. 1. – С. 19–29. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eut_2015_1_5.
2. Бучинська Г. В. Взаємозв'язок між інклюзивним розвитком економіки держави та формуванням універсальних компетентностей людини. URL: https://dspace.wupn.edu.ua/bitstream/316497/36699/1/%D0%92%D0%B7%D0%B0%D1%94%D0%BC%D0%BE%D0%B7%D0%B2%E2%80%99%D1%8F%D0%B7%D0%BE%D0%BA%20%D0%BC%D1%96%D0%B6%20%D1%96%D0%BD%D0%BA%D0%BB%D1%8E%D0%B7%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D0%BC%20%D1%80%D0%BE%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%82%D0%BA%D0%BE%D0%BC%20_2018.pdf.
3. Прогнімак О. Д. Інклюзивний розвиток України: перешкоди vs перспективи / О. Д. Прогнімак // Економічний вісник Донбасу. – 2018. № 1(51). – С. 187–197.
4. Федулова Л. І. Інклюзивні інновації в системі соціально-економічного розвитку / Л. І. Федулова // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2016. – № 3 (25). – С. 56–65.

СУЧАСНІ ОСОБЛИВОСТІ ЗАЙНЯТОСТІ УКРАЇНЦІВ У ЧЕСЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ

*І. О. Курило, д-р екон. наук, професор
Інститут демографії та проблем якості життя НАН
України, м. Київ; Карлів Університет, м. Прага*

Безпрецедентний потік воєнних мігрантів з України з початку російського повномасштабного вторгнення не лише відчутно вплинув на трудоресурсну ситуацію в нашій країні та її регіонах, але й позначився на ситуації на ринку праці й у сфері зайнятості тих європейських країн, яка прийняли за цей період найбільшу чисельність втікачів від війни в Україні. Серед таких держав особливе місце посідає Чеська Республіка: країна, що утримує наразі третє місце за абсолютною чисельністю українців, які зареєстровані під тимчасовий захист, та при цьому належить до європейських держав з чи не найвищою часткою таких воєнних мігрантів у загальній чисельності населення (ця частка перевищує 3 %). Загалом же саме внаслідок воєнного міграційного поповнення громадяни України становлять нині більше половини від загальної чисельності зареєстрованих у Чехії іноземців [1, с. 29]. Тож вплив воєнної міграції з України на